

In casibus necessariis. Et ibi poterunt permanere, usquequo sufficiant Conversæ. Non posse autem ab Episcopo licentiam, si conversæ sint sufficiens; quia Episcopus licentiam dare non potest, nisi in casibus necessariis.

1505 Feminae seculares adiutti non possunt pro familiari particularium Monialium extra causas necessitatis, sine S. Congr. licentia. Feminae servientes cum licentia admitti, debent servare Claustram; quod si semel egrediantur, non possunt admitti.

1506 Licentias concedere ingrediendi Monasteria exempta, seu Regularibus subiecta, in casibus necessariis, non spectat ad Superiora Regulares privative quod Episcopos, sed cumulative. Sacr. Congr. 13. Novembri 1610, Superior Regularis debet eas subscrive post Episcopum, Sacr. Congr. 16. Februario 1627. Et nihil debet addere, aut variare, Mattheucci tom. 1. vers. *Claustra Monialia*, num. 26.

1507 Postule intra Monasteria admitti, pueræ educande, quamvis earum ingressus non ordinetur ad finem Monachatum suscipiendo. Sex autem sunt servandas conditiones. 1. Ut id fiat de licentia in scriptis Ordinariis, qui respectu non exemptarum est Episcopus; respectu exemptarum Superior Regularis. 2. Ut fiat de consensu Superiorissimæ, & Monialium, capitulo iter prædicto. 3. Ut eo vestitu incandat, qui virginis pudicitia, & modestia convenient. 4. Ut nullam secum famulam ducant. 5. Ut co tempore eam servent Claustram, quam Moniales, ita ut si semel exierint, non possint redire. 6. Ut non ingrediatur minoris septem annis, nec ibi morientur supra annos 25. sua aetatis. Quo clauso tempore, si non eligat statum Monachatus, aut non exeat, Ordinarius debet ei praescrivere tempus ad deliberandum; quo clauso, licet non incurra confusio, malum Monasterio, aut majori parti iniuria.

1508 Incendium debet esse magnum, ita ut Moniales illud extingere non possint.

1509 In causis incendiis, belli, inundationis, &c. expectari debet Superioris licentia, & judicium; ipse namque debet prius sua & peritorum prudentia judicare, an causa sit gravis periculi, & necessitatis, & postea licentiam concedere, & provide necessitati simul, ac securitati. Quod si tempus non sufficeret, sed periculum sit in mora, tunc necessitatis Superiorissimæ, & discretarum conuersus, Mendo verb. *Moniales numer. 15. Pelliz. de Monial. cap. 5. section. 2. Melphi in Comp. cap. 11. part. 7.*

1510 De exitu Monialium ad fundandum, aut reformatum Monasterium, ad arciorem Religionem, ratione incorrigibilitatis, &c. agunt Pelliz. cap. 46. ad 56. & cap. 3. à num. 15. ad 21. & Melphi citat.

E G R E D I

1514 E Claustram non possunt Moniales professe sub excommunicatione reservata Papæ, de qua infra de casibus reservatis.

1515 Dantur autem à jure causa necessitatis ad licet egrediendum. Tales sunt epidemia, lepra, pestis, incendium, bellum, inundatio, ruina domus, & similes. Causa epidemie, lepra, pestis, debent esse omnino per ipsos Superiorum, maxime per Ordinarios locorum, in scriptis approbatæ. Hic veniunt infirmitates contagiosæ, malum Monasterio, aut majori parti iniuria.

1516 Incendium debet esse magnum, ita ut Moniales illud extingere non possint.

1517 In causis incendiis, belli, inundationis, &c. expectari debet Superioris licentia, & judicium; ipse namque debet prius sua & peritorum prudentia judicare, an causa sit gravis periculi, & necessitatis, & postea licentiam concedere, & provide necessitati simul, ac securitati. Quod si tempus non sufficeret, sed periculum sit in mora, tunc necessitatis Superiorissimæ, & discretarum conuersus, Mendo verb. *Moniales numer. 15. Pelliz. de Monial. cap. 5. section. 2. Melphi in Comp. cap. 11. part. 7.*

1518 De exitu Monialium ad fundandum, aut reformatum Monasterium, ad arciorem Religionem, ratione incorrigibilitatis, &c. agunt Pelliz. cap. 46. ad 56.

& cap. 3. à num. 15. ad 21. & Melphi citat.

C A P U T VI.

D E R E L I Q U I I S.

1519 Reliquiae insignes sunt Caput, Crux, Brachium, aut illa pars corporis, in qua passus est Martyr, dummodo integra sit, & non parva, legitime ab Ordinariis approbata. Utb. VIII. in princ. Breviarii; unde auricula, digitus, &c. velles Sanctorum, &c. non sunt Reliquiae insignes.

1520 In Ecclesia, ubi est Reliquia insignis fieri potest Officium de eo Sancto.

1521 Mortale, & sacrelegium commitit, qui Reliquiam furatur, etiam devotionis pretextu. Com. quia devotio non dat ius ad nocendum, aut inferendum injuriam alteri. Donatus tom. 1. part. 2. tractat. 14. quest. 56. num. 5.

1522 Parvitas materiae à mortali excusat, si tria simul concurrant. 1. Si sit pars minima. 2. Si in Ecclesia illa sint alia ejusdem Sancti partes. 3. Si non sit Reliquia rara. Ob cujus conditionis defectum, mortale est futrum minimæ partis Sanctæ Spine, aut Crucis. Diana part. 5. refol. 35. quia minima pars talis Reliquiae, ratione raritatis censetur notabilis. Et alia datur ad uitium aditum, ut per plura venialis futura posse spoliari Ecclesia insigni & rara Reliquia, qualis est Crus, & Sancta Spina.

1523 Non peccat laicus, si reverenter Reliquiam contat; liquet ex usu fidelium, qui Reliquias ad colum appensas deferre solent, Bonacini. disput. 8. de leg. quest. 1. punt. 4. num. 7.

1524 Et quamvis irreverenter sit, cum Reliquia, aut Agno Dei fornicari; non est tamen talis, ut speciem sacrilegii contrahat, Bonacini. part. 4. de Reliq. num. 8. Bord. refol. 117. num. 34. quia non violatur locus facer, aut persona facra, nec Sacramentum: & Reliquia solum materialiter, sed concomitante, & per accidentem habet ad fornicationem: v. num. 1533.

1525 Reliquias repertas Sanctorum jam canonizatum recognoscere, & approbare, spectat ad filios Episcopos de Theologorum, & aliorum piorum virorum consilii.

De I. Præcepto Decalogi. Cap. VI.

confilio, antequam adorationi exponantur. Conc. Trident. sess. 25. in princ. cap. de Reliq. & Vener. Sanct.

Concilium Theologorum et tantum consultivum, unde potest Episcopus contra illud decidere; attendere tamen tunc debet, ut proprium judicium sit rationabilis, & firmius. Quod si non valeat se resolvere, sed sit in dubio; recurrendum est ad Metropolitanum in Concilio Provinciali, & tunc Episcopi Concilii habent votum decisivum, quia sunt collegi in exercitu Concilii; & à Concilio decisio petitur, non consilium. Requiritur autem major suffragiorum pars.

1526 Ad probandum, & decidendum identitatem Reliquiarum, non requiritur evidencia, & certitudo physica; alias neque miracula pro canonizatione Sanctorum possent probari, quia quilibet miraculo posito, semper est intellectus, aliud inventire, quod possit opponere, & locum dubitationis aprire, Diana part. 2. tractat. 25. refol. 51. Ambr. Morales apud ipsum.

Sed sufficit certitudo practica, seu moralis, ex rationibus probabilibus orta, animum prudentis moventibus ad verisimiliter & pli certendum, ita esse, ita nihil sit, quod dedecet, aut contradicat. Confer ex verbis Conc. Quæ veritati & pietati consentanea judicaverit. Et ex cap. Placuit, de confir. difinit. 1. ubi Reliquiae illæ venerandas dicuntur, quæ sunt certe, hoc est, non evidenter, sed ex rationibus probabilibus. Et illæ certas dicuntur, qui probabilitate, non temere credit, Mald. & Silv. apud Dianam cit.

1527 Hoc praemissi, pluribus modis potest identitas Reliquiarum probari. Primo, Bullis Pontificis, aut instrumentis publicis, five instrumentum sit confirmatum per personam Ecclesiasticam, five laicam: Notario namque fides datur ob conditionem persona publica & jurata, ratione officii.

Secundo, probat scriptura authentica, subscripta scientiam à Superiori, & duobus testibus; vel quæ haberentur, & Superioris subscriptionem.

Scriptura non authentica, si sit antiqua, & apud Reliquias reperta, probat, Hollensis in cap. 2. de Reliq. & ex pluribus iuribus apud Graff. part. 1. lib. 2. cap. 66. n. 19. Quod est verum, si non agatur de praedictio tertii; tunc namque scriptura non creditur, nisi sit subscripta, & authentica, cap. Cam à nobis, de testibus, Glossa verb. Subscriptio, cap. 4. difft. 110. Graff. cit. num. 25. Vel nisi ex approbatione Reliquiae in talis scriptura, aliquid certò moraliter sequatur, quod veritati Reliquiae contradicat.

1528 Tempus antiquum dicitur, quod est sexaginta annorum. Bordon. ex pluribus refol. 113. num. 45.

Pariter probant. 3. Memoria hominum, & traditio, seu publica vox. 4. Lapis marmoreus, aut incisio non men continens Sancti, ubi Reliquia reperitur. 5. Juramento probi hominis. 6. Conditio loci Altaris; quia Altaria non conferant sine appositione Reliquiarum.

1529 Reliquiae, & Imagines adorantur eodem cultu, quia personæ; quia illis solis cultus relativus competit. Com. ex dictis à num. 269. de alienatione, & translatione: v. à num. 974. de venditione: v. num. 1205.

A P P E N D I X XXVI.

Quid habeat Tridentinum.

1 DE Reliquiis hæc habet Concilium Sess. 24. decreto 2. de invocatione, veneratione, & relickiis Sanctorum, & sacris imaginibus, definitivis, & Sanctorum quoque Martyrum, & aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quæ viva membra fuerunt Christi, & Templum Spiritus Sancti, ab ipso ad eternam vitam suscitanda, & glorificanda, a fidibus veneranda esse; per quæ multa beneficia à Deo hominibus praestantur, ita ut affirmantes, Sanctorum reliquias venerationem, atque honorem non debent; vel eas aliqua sacra monumenta à fidelibus inutiliter honorari, atque coram opis imperrande causa Sanctorum memorias fructu frequentari; omnino damnando prout jampidem eos dannavit, & nunc etiam damnat Ecclesia.

2 Item hæc alia habet Concilium Trid. Sess. 25.

in secundo decreto, in fine, ubi ait: Nulla admittenda esse nova miracula, nec novas reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscente, & approbante

Episcopo, qui simul atque de his aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium Theologis, & alii p̄is viris, ea faciat, quæ veritati, & pietati consequentia, judicaverit. Quod si aliquis dubius, aut difficilis abusus sit extirpandus, vel omnino aliqua de his rebus gravior quæstio incidat, Episcopus antequam controversiam dirimat, Metropolitanus, & Comprovincialis Episcoporum in Concilio Provinciali sententiam expectet &c.

Notanda sunt de Reliquiis insuper hec ex Basso.

3 Non licet Clericis, in minoribus constitutis, aut laicis Calicem consecratum, Patenam, Purificatorium, aut Corporale tangere sine licentia Episcopi, quanquam tangens sine licentia non videtur plurimum veniam peccare, p̄tio contemptu, etiam si sit femina. Sic Sanchez, Sotus, Trullench, Bonacini. Proinde nec etiam laicus si Eucharistia in terram cadat, & non sit aliis, qui eam reverenter tangere, elevere est terra, ut citati Autores docent, quibus adde Azor. tom. 1. l. 9. cap. 9. quest. 12.

4 Peccatum mortale est Sacrilegium, & furti surrepte vel extrahere aliquid de reliquiis alterius, nisi hoc fiat de licentia domini, aut nisi extrahantur de manus infidelium. Nam furtum, & sacrilegium committit, qui rem sacram invito Domino accipit. Et infideles iniuræ as possident, nec debito prosequuntur honestam. Addit tamen, in hac re non semper parvitate in materia à peccato mortali excusat; quia tanta potest esse dignitas, & sacrilegio reliquia furtu sublatæ, ut grave damnum irrogetur, & non levis irreverentia cœnatur. Ita Sanchez loco cit. num. 23. & alii.

5 An autem sit excommunicatione lata contra reliquiarum fures? Respond. Jure communis, excepta Urbe Roma, non videri latam excommunicationem contra humujmodi fures, nisi furtum commissum fuerit cum violenzia, hoc est, fides, fortes Ecclesiæ, & muros frangendo. Nam textus capit. Quisquis inventus 17. quest. 4. dicit: Si quis dominum Dei violaverit, &c. At propriè dicit violare Ecclesiam juxta subjectam materiam, qui fortes, vel muros eius infringit, ut futur.

6 Immò in hoc capitulo non continetur excommunicationem latam, sed est privandum communione talem furem docent Sanchez loco cit. num. 24. Suarez de censura disp. 22. Sess. 2. num. 9. & alii. Qui novissimus notat quod concessa feme aliqui facultate extrahendi aliquas reliquias ex Romanis Cœmeteriis, potest hic alii donare, easque sic donatas, quo placuerit transferre, & idem tenet Azor. lib. 9. cap. 8. quest. 10.

7 Jure etiam communis cap. Corpora, de consecratis. 1. transferri nequeunt Reliquie Sanctorum, si sunt perpetue sepulture tradita, absque licenti. Summi Pontificis, vel Episcopi, nisi aliud cogat necessitas, ut incondit, & c. quia tunc fatus erit Auctoritas Presidis Provincie. At si perpetue sepulture nondum sine tradite, bene possunt transferri sine aliquibus auctoritate ad alium locum religiosum, ut docent Sylvester verb. Reliquiae, q. 3. Castrus Palau, part. 6. cit. num. 2. Layman loco cit. num. 17. Sanchez loco citato, num. 5. & alii.

8 Quamvis Principes indicens bellum iustum possit occupare omnia bona hostium, quæ necessaria sunt tum ad reparacionem injuryæ acceptæ, illamque vindicandam, tum ad securitatem impoteretur futuram; & hoc non solum nocentum sed etiam innocentum, si necessaria sint ad supradictos fines vindicandæ, & securitatis, quia tunc non puniuntur innocentes, sed puniuntur Republica in ijs, cuius sunt partes, ut docent Victoria de iure belli, num. 40. Covarr. ad reg. peccatum 2. part. 9. num. 4. Suarez de charitate, disp. 13. Sess. 7. num. 12. Molina disp. 121. conclus. & alii. Ab hac tamen regula excipiunt bona Ecclesiæ, & Ecclesiastico innocentium, quia sunt a jurisdictione seculari exempta, & proinde non debent ob delictum aliorum gravari, nec occupari: tum quia Ecclesiastici partem constituant distinctam à Republica civili: Ergo propter ejus culparum puniri non debent, ut patet ex cap. innovamus, de regnis, & pace, & c. conqueſtis fuit, de sententia excommunicationis. Et docent ex communis sententia, Trullench. in Decalogi, lib. 5. cap. 2. d. 12. numer. 1. Suarez loco citato, num. 14.

110 Examen Confessariorum. Tom. I. Pars II.

Valentia 2. 2. disp. 3. punt. 3. & alii: qui omnes tamē concedunt in uno casu per accidentem posse Ecclesiam ejusque bona diripi, comburi, & devorari, si hoc necessarium fuerit ad finem belli consequendum pacem fieri. Ex quibus patet non posse Principes etiam in bello iusto reliquias Sanctorum ex Ecclesiis abstrahere: quia hoc non videtur evenire posse, ut abstractio reliquiarum sit necessarium medium per accidens ad finem belli consequendum, vel pacem suam. Proinde praxis omnium Principum Catholicorum est, ut nullus ex illis audeat apponere manus in Sacras reliquias, etiam si bello iusto, aliquam Civitatem caperet. Si enim vasa argentea, & candelabrum, ac ali bona Ecclesiastica non possint ab ipsis abstrahi in bello iusto, quanto magis hoc afferrandum est de reliquias Sanctorum, quae a Pratis ipsi neque propter necessitatem Ecclesiastarum possunt alienari inconfutabilmente. Ut dictum est supra, ita sufficit Diana part. 10. tract. 16. refol. 17. contra Joannem Perrandum in descripto. Reliquiarum lib. 1. cap. 8. art. 4. qui affirmat reliquias in bello iusto posse abstrahi ab Ecclesiis sine onere restorationis, sed prior sententia est tenenda,

AGNI DEI

Non assumes nomen Dei tui in vanum.

CAPUT I.

DE BLASPHEMIA.

1530 **P**otius censendi sunt sacre Imagines quam Reliquiae, quia Christum Dominum mystice representant. Clericis cap. 15. 1. 25. *Etiam in bello iusto.*

1531 Gregor. XIII. Constitut. 2. *Omnis certe fidelis, sub excommunicatione ipso facto incurrienda, non tamē referata, prohibet: Non quicquam Agnos Dei per Romanum Pontificem benedictos, depingere, minio narrare, vel aurum, aut colorum superinducere, neque depingere, aut minari facere, nec illos venales proponere, seu tenere aident.*

1532 Unde non potest qui vendere Agnos Dei alios, ratione materiae intrinsecas. Azurios tom. 1. lib. 9. cap. 9. quatuor 5. verb. Queres, contra Dianam part. 3. tract. 6. refol. 12. Bonacini. Suarez, & alios apud ipsum. Ratio est quia Gregor. non prohibet de Agnis Dei benedictis picturam, & venditionem simul tamquam conjunctum, sed tamquam actus distinctos, ut confat per particulam Nte. Solum factus, quod possit aliquid accipere ratione expensarum in affectatione factarum.

Dixi, ratione materiae intrinsecas; quia ratione materie extinxerit, auri, argenti, &c. quia solent aptari, & extinxerit ornati, vendi posse non est dubium.

1533 Non est sacrilegium date Agnum Agnum Dei, aut Reliquias, ex benevolentia, & gratitudine, licet sit irreverentia; Sacrilegium tamen esset, si daretur in solutione, ob injuriam rei facta; nam res sacra fieret preium turpis luci: v. num. 1524.

1534 Laicus eos tangens, si absit contemptus, non peccat, ex usu.

1535 In eorum confessione intercedit sacra Unctio; eorum autem materia, & virtutes his explicantur veribus:

Balsamon, & munda cera cum Chrismatis unda Conscientia Agnum, quod munus do tibi magnum. Fonte velut natum, per Mystica sanctificatum. Fulguris desfusum depellit, & omne malignum. Peccatum frangit, in Christi sanguis, & agit. Pregans servatur simul, & partus liberatur. Dona defert dignis, virtutem destruit ignis. Portatus mundè de fluctibus eripit unde.

CAPUT VII.

DE TENTATIONE DEI.

1536 **T**entatio Dei, est dilectum, vel factum, quo quis explorat, num Deus aliquam perfectionem habeat: est duplex, formalis una; & est, quando ad eam expressa dubietas de aliqua perfectione, ut si quis se det precipitare est turi, ad experientiam, num Deus sit omnipotens, cum a lesione liberando, de quo dubitat, & hæc est mortalitas: quia est gravis irreverentia, juxta illud demonis Christi, *Si Filius Dei es, dic, ut lapides isti panes fiant.* Implicita, & interpretativa alia; & est illa, cui prefata dubitatio deest; &

tunc habetur, quando quis, licet non intendat Deum tentare, petit tamen, vel agit, quod suape natura eò referri videtur; ut si quis in gravi morbo media naturalia omittat, nempe medicinam, sperans, aut petens à solo Deo effectum. Hæc ut plurimum est venialis ob imperfectionem actus, ignorantiam, inconfidationem, aut parvitetem periculi; inò nullum peccatum, si justa causa adiit, v. gr. Dei infiatus, neccitas, pia utilitas: per accidens tamen potest esse mortalis ratione materia, si sit periculum gravis mali; ut si quis advertenter in pectum se projectaret ad ostendendam Dei erga se providentiam.

Bonacini. tom. 2. pag. 255. Tambur. tom. 1. lib. 2. cap. 2. §. 2. Busemb. lib. 3. tract. 1. cap. 2. dub. 1. Bertholdus 1. precept. punt. 3.

1537 De heresi, fusa actum est in tom. 2. num. 258. à num. 289. ad 239. & à num. 281. ad 296.

DE IL PRÆCEPTO DECALOGI.

Non assumes nomen Dei tui in vanum.

CAPUT I.

DE BLASPHEMIA.

1538 **S**atis dictum est in tom. 2. à num. 210. ad 221. Atis dictum est in tom. 2. à num. 210. ad 221.

1539 Et licet id sit regulariter verum; potest dari casus, quod etiam in nostris Regionibus censetur blasphemia hereticalis, in Regno tamen Scilicet, ob consuetudinem, non reputatur blasphemia hereticalis, sed simplex, ut in tom. 2. num. 215. Inò à viro dignissimo, & S. Inquis. Ministro, aquè perito, ac docto, audivi, idem per totam Italiam servari. Ex Declarat. S. Inquis. Rom. de anno ferè 1605.

1540 **F**acere demonium sanctum, licet in se sit blasphemia hereticalis, ex adminiculis, & circumstantiis; putat si quis dicat esse sanctum & sanctissimum; si non raro, sed cum frequenta, ad omnem animi motum, etiam levem, & si alius blasphemias, ac maledictiones hereticæ annecet. His de causis in nostro Tribunal clapo anno 1701. fuit declarata suspecta de levi, & trium annorum exilio punita mulier in hujusmodi blasphemiam demonium sancti affuetam prouumperere.

CONVITIUM

1541 **S**eu verbum contumeliosum in Deum, & Sanctos, semper est blasphemia, non sic in ceteras creature, nisi specialiter in eis Divina Bonitas relueat, in celo, & terra.

1542 Hinc si sit contra ventum, pluviam, locum, bruta, &c. est maledictio, & imprecatio, que non est in se mortalitas, nisi sit cum expressa relatione ad Deum, aut cum deliberato desiderio danni proximi. Similiter de parentibus, & de aliis, quando filiis, aut amicis malum imprecatur; quia regulatiter id non potest procedere ex odio, sed ex impatience impetu peccarent autem mortaliter contra charitatem, si advertenter, & deliberate gravia illa mala desiderarent.

1543 Malitus in Theol. moral. disp. 11. quæst. 3. num. 40. Bonacini. tom. 2. pag. 252. Joan. de la Crux, pag. 15. Tambur. tom. 1. lib. 2. cap. 6. §. 4. Busemb. lib. 3. tr. 2. cap. 1. Fenech. de blasp. Bertholdus 1. precept.

CAPUT II.

DE JURAMENTO.

1544 **J**uramentum, est invocatio tacita, vel expressa diuinis Numinis, tamquam prima & infallibilis veritatis, in se tem alienus rei. Differt a voto, 1. quia Deum ut testem respicit, votum ut objectum, 2. quia votum non obligat, nisi sit de meliori bono; juramentum vero factum homini, obligat etiam si non sit de meliori bono, ratione fidelitatis: dixi: *Fatum homini*; nam si erit juramentum promissorum factum Deo, sequitur naturam voti.

1545 Quan-

De II. Præcepto Decalogi. Cap. II.

111

alium apponit, sed veram Crucem non efformans, dicit: *Juro per hanc Crucem non est juramentum; quia non absolutum per Crucem, sed per Crucem tunc efformatum, que revera efformata non est.*

1546 Dicere: *Sicut Deus est verus, Sicut verum est Evangelium, &c. ita hoc est verus.* Si intentio fit adducere divinam veritatem in testem, & insuper comparare humanam veritatem cum divina, ut illa sit tanquam divina; est juramentum, & blasphemia. Si intentio fit adducere divinam veritatem in testem, at non comparare, bene vero aliquatenus veritatem humanam divinam assimilare, hyperbolice loquendo, (ut communiter profertur,) est juramentum, sed non blasphemia. Denique si intentio fit aliquatenus assimilare, at non adducere divinam veritatem in testem, sed solum enunciative proferte, nec juramentum erit, nec blasphemia.

JURAMENTI DIVISIO.

1547 **I**viditur 1. in Afferitorum: *Quo aliquid affirmatur, vel negatur.* 2. Promissorum: *Quo aliquid promittitur.* 3. Contestatorum: *Quo Deus simpliciter ut testis invocatur.* 4. Executorum, seu impetratorum: *Quo Deus non solum invocatur, ut testis, sed ut filii, vel suis viindex, nisi sua dicta veritati correspondant, ut.* Si hoc non fecero, Vel si non est verum, tollat me Deus substance morte: & Communicatorium: *Quo quis alicui promittit malum pane: v. gr. Per Deum te verberabo: in quo dñe sunt maius specie distincte in confessione explicande, una contra charitatem, qua vult alteri malum, altera contra reverentiam, quia ad illud abutitur autoritate Dei, qui malum abhorret.*

JURAMENTI COMITES.

1548 **S**unt 1. in Afferitorum: *Quo aliquid affirmatur, vel negatur.* 2. Promissorum: *Quo aliquid promittitur.* 3. Contestatorum: *Quo Deus simpliciter ut testis invocatur.* 4. Executorum, seu impetratorum: *Quo Deus non solum invocatur, ut testis, sed ut filii, vel suis viindex, nisi sua dicta veritati correspondant, ut.* Si hoc non fecero, Vel si non est verum, tollat me Deus substance morte: & Communicatorium: *Quo quis alicui promittit malum pane: v. gr. Per Deum te verberabo: in quo dñe sunt maius specie distincte in confessione explicande, una contra charitatem, qua vult alteri malum, altera contra reverentiam, quia ad illud abutitur autoritate Dei, qui malum abhorret.*

1549 **N**on sunt juramenta *Giuro a Deo, per Dio, per vita mia, &c. che me l'hai da pagare.* Allozza, & Mendo cit. quia nec dicuntur animo, jurandi, nec accipiuntur ut juramenta, etiam a miliebus, sed sunt quidam modi commandandi & loquendi ad excandesciam alteri exprimendam, & indignationem.

Huiusmodi sapientia sunt juramenta mulierularum verberandi filios. Imò verum juramentum mortale non erit, si fiat ex vehementi ita, aut passione, ut jurans non plenè adverteret.

1550 At si dicas: *Per vitam meam, non impredicando, sed enunciando aliquod est verum, vel falsum;* est juramentum, non minus quam quando enunciabis, *Per animam.* Pariter juramenta sunt, *Coram Deo, quia non minor.* Deus scit me dicere verum. *Si dico mea conscientiam, & iustitiam, & iudiciis, & in iustitia, & in iudicio, & in iustitia.* Veritas constituit in hoc, quod res sit vera, aut ex gravi ratione, vel bona fide putetur vera. Judicium, ut scilicet juramentum non fiat sine necessitate, gravi causa, aut utilitate, sed cum prudentia, Justitia explicit, ut quod juratur, sit res licita, & honesta. Si dicit veritas, est peccatum mortale, & dicitur perjurium, perjurium enim est juramentum, cui deficit veritas. Si deficit judicium regulariter est negligiale. Si deficit iustitia, erit grave, vel leve, iuxta gravitatem, vel levitatem materie. Contra primam conditionem non potest dari parvitas materie, quia veritas consistit in individuali: bene vero contra secundam, & tertiam: v. in pag. 4. Propos. 24. ab Innoc. XI. damn.

1551 In juramento promissorio, in intentione non datum parvitas materie, datur tamen in executione, hinc si jurans habeat animum non adimplendi, quod promittit, vel non promittendi; vel iure impossibile, aut quod credit, se facere non posse; peccat mortaliter ex defectu veritatis, seu animi adimplendi, que est gravis irreverentia in Deum; si vero in executione ex summa, quam promisit, parum defrahat, non peccat mortaliter: v. in pag. 4. Propos. 25. ab Innocent. XI. damn. v. à num. 1605.

1552 **N**ec est juramentum ex vii sermoni: *Tanti Angeli vengano all'anima mia, quante doppie avevo voi,* nisi dicatur cum animo jurandi, quoniam non habetur respectus ad divinum testimonium, sed est modus loquendi, quo exaggerari soleat quantitas pecunia alterius.

1553 **H**oc verbum: *Per Deus, quo solent idiota in Sicilia uti, non est juramentum; quia non intendunt invocare Deum, sed est verbum assumi solitum ad propriam passionem exaggerandam. Imò plures id profert materialiter tamquam punitaci, ncipientes, quid significet.*

1554 **N**on est juramentum jurare per creature, in quibus nil divinae bonitatis specialiter relinet, ut si dicas: *Juro per hanc barbam, per hanc vestem, &c.* quia non contentur adduci cum relatione ad Deum. Est autem juramentum, cum quis jurat per creature, in quibus Deus aut ejus bonitas specialiter eluet, nempe per Sanctos, per sacramenta, per celum, & terram, animam, &c. quia tunc intelligitur ejus creator, inhabitator, &c.

1555 **J**urare per creature ordinarias, est juramentum, si adducatur in obliquo Deus v. gr. *Juro per hanc panem Dei;* vel si intendat adducere Deum in testem.

1556 **Q**uando quis ex industria unum digitum supra

cabit,